

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені А. С. МАКАРЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

**наказом СумДПУ імені А. С. Макаренка
№ 43 від 30 січня 2023 року**

Декан _____ проф. Юрій ЛЯННОЙ

ПОЛОЖЕННЯ

**ПРО БІОСТАЦІОНАР «ВАКАЛІВЩИНА»
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ імені А. С. МАКАРЕНКА**

УХВАЛЕНО

**рішенням вченої ради університету
протокол № 7 від 30.01.2023 року**

СУМИ – 2023

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення визначає основні засади діяльності біостаціонару «Вакалівщина» (далі Біостаціонар) Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

1.2. Біостаціонар у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Статуту Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, іншими законами, нормативно-правовими актами та цим Положенням.

1.3. Біостаціонар є структурним підрозділом природничо-географічного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (далі Університет) та функціонує при кафедрі біології та методики навчання біології як матеріальна база для проведення навчально-методичної, освітньо-консультативної та науково-дослідницької діяльності за біологічними і природничими напрямками.

1.4. Поштова адреса та місце знаходження Біостаціонару: 42331, Україна, Сумська область, Сумський район, с. Вакалівщина, (<https://pgf.sspu.edu.ua/biostatsionar-vakalivshchyna>).

1.5. Біостаціонар може бути реорганізований або ліквідований на підставі подання вченої ради природничо-географічного факультету та/або за ухвалою вченої ради Університету, введеної в дію наказом ректора в порядку, передбаченому чинним законодавством України та Статутом Університету.

II. МЕТА СТВОРЕННЯ ТА ЗАВДАННЯ

2.1. Біостаціонар створено з метою організації та здійснення на високому науково-методичному рівні практичної і прикладної підготовки здобувачів освіти природничо-географічного факультету, проведення наукових досліджень за біологічними і природничими напрямками.

2.2. Робота на Біостаціонарі спрямована на підготовку високоосвічених спеціалістів, які володіють глибокими теоретичними і практичними знаннями, вміннями і навичками, високою професійною кваліфікацією.

2.3. Основними завданнями Біостаціонару є:

- збереження та вивчення біотичного різноманіття регіону;
- проведення науково-дослідних робіт з зоології, ботаніки, мікології, екології, гідрології, ґрунтознавства, ландшафтознавства, охорони природи;
- ведення навчально-методичної та освітньо-виховної роботи в галузі біології, екології, фізичної географії, охорони природи;
- проведення навчання фахівців, навчальних практик здобувачів освіти, організація конференцій, семінарів, практикумів, літніх шкіл та ін.;

- ведення гурткової роботи з основних напрямків діяльності Біостаціонару;
- підготовка науково-методичної бази для підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, післядипломна підготовка та перепідготовка кадрів за головними напрямками діяльності Біостаціонару;
- навчально-наукова та просвітницька робота в галузі природничої діяльності (організації та проведення відповідних тематичних екскурсій, курсів, лекцій, конференцій, виставок, літніх шкіл та інших заходів).

ІІІ. УПРАВЛІННЯ, ЗВІТНІСТЬ І КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ

3.1. Загальне керівництво роботи Біостаціонару здійснює завідувач кафедри біології та методики навчання біології.

3.2. Завідувач кафедри:

- забезпечує виконання завдань Біостаціонару, зазначених у пункті 2.3 цього Положення;
- здійснює керівництво науковою та навчально-методичною діяльністю;
- несе відповідальність за ефективність та якість роботи Біостаціонару, рівень організації, методичне та матеріальне забезпечення навчальних практик і науково-дослідних робіт;
- контролює кадрові питання та дотримання правил внутрішнього розпорядку;
- визначає функціональні обов'язки працівників Біостаціонару, у межах своєї компетенції видає відповідні розпорядження щодо діяльності Біостаціонару, здійснює інші повноваження відповідно до законодавства;
- розробляє та погоджує на Вченій раді природничо-географічного факультету план роботи Біостаціонару на навчальний рік;
- звітує про виконання плану роботи Біостаціонару за навчальний рік перед вченою радою природничо-географічного факультету;
- здійснює розподіл і закріплення викладачів за групами здобувачів освіти, що проходять навчальну практику на Біостаціонарі;
- слідкує за забезпеченням належних умов для проведення практик, здійснює загальний контроль організаційно-господарською діяльністю на Біостаціонарі;
- надає дозволи на проведення наукових досліджень та перебування на Біостаціонарі науково-педагогічним працівникам та здобувачам освіти у період поза термінами проведення практик;
- слідкує за своєчасним проведенням інструктажу з техніки безпеки на Біостаціонарі;
- вносить пропозиції Вченій раді природничо-географічного факультету стосовно поліпшення діяльності Біостаціонару;

– подає керівництву Університету пропозиції з питань організації і проведення необхідних господарських робіт на Біостаціонарі.

3.3. Завідувач кафедри може призначити відповідального за організацію роботи Біостаціонару з числа співробітників кафедри.

3.4. Керівництво проходженням практик здійснюється науково-педагогічними працівниками кафедр природничо-географічного факультету, закріпленими за відповідними групами здобувачів освіти.

3.5. Відповідальність за виконання вимог техніки безпеки лежить на науково-педагогічних працівниках – керівниках практики конкретної групи здобувачів освіти.

3.6. Для організації та проведення навчальних практик на Біостаціонарі науково-педагогічними працівниками та співробітникам кафедр природничо-географічного факультету може надаватися відрядження.

3.7. Університет та природничо-географічний факультет може організовувати на базі Біостаціонару навчально-наукові лабораторії для підвищення кваліфікації педагогічних працівників за біологічними і природничими напрямками роботи, літні табори з цілодобовим перебуванням учасників освітнього процесу, пленери, культурно-просвітницькі заходи та інші форми освітньої та природоохоронної роботи.

3.8. Діяльність Біостаціонару проводиться у відповідності з планами роботи природничо-географічного факультету.

3.9. Обговорення плану роботи, звіту про виконання проведених робіт та інших питань діяльності Біостаціонару проводиться на засіданнях кафедри біології та методики навчання біології. На засідання можуть бути запрошені співробітники інших кафедр, декан природничо-географічного факультету, представники ректорату.

3.10. Затвердження плану роботи Біостаціонару відбувається на Вченій раді природничо-географічного факультету.

3.11. Провідний фахівець (фахівець) кафедри біології та методики навчання біології безпосередньо слідкує за технічним та санітарним станом приміщень Біостаціонару та своєчасно інформує завідувача кафедри та ректорат Університету про виявлені недоліки.

3.12. Відповідальність за належні технічні та санітарні умови, дотримання загальних вимог техніки безпеки лежить на проректорові СумДПУ імені А. С. Макаренка з господарських питань (науково-педагогічної роботи та розвитку інфраструктури).

3.13. Підготовку, погодження та затвердження договорів, угод та інших документів щодо орендних відносин із власниками землі, на якій знаходиться Біостаціонар, покладений на ректорат Університету.

IV. СТРУКТУРА І РЕЖИМ БІОСТАЦІОНАРУ

4.1. До складу Біостаціонару входить чотири житлових будинки, два будинки з господарськими приміщеннями, навчальні класи та лабораторії, кухня та їдальня, санітарно-гігієнічні приміщення.

4.2. Для забезпечення необхідного режиму функціонування та ефективного використання Біостаціонару на його території забороняється будь-яка діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на нього завдань і загрожує збереженню біотичного і ландшафтного різноманіття, а саме:

- використання природних ресурсів без встановлених лімітів;
- дії, що можуть змінити гідрологічний та гідрохімічний режим водних і земельних ресурсів;
- геологорозвідувальні роботи, розробка корисних копалин, порушення ґрунтового покриву, руйнування геологічних відслонень;
- засмічення та забруднення території;
- інша діяльність, яка може негативно впливати на режим території і загрожує збереженню природного середовища.

4.3. Для проведення навчально-методичної, освітньо-консультативної та науково-дослідницької діяльності на території Біостаціонару дозволяється:

- науково-просвітницька і екскурсійно-туристична діяльність з цілодобовим перебуванням учасників освітнього процесу;
- влаштування туристичних стоянок і таборів;
- використання природних ресурсів в освітніх і науково-дослідних цілях відповідно до законодавства;
- проведення всіх видів робіт, пов'язаних з реконструкцією існуючих і створенням нових дослідних ділянок за проектами і планами, затвердженими Планом роботи Біостаціонару;
- проведення санітарних рубок;
- проведення заходів із захисту навколишнього природного середовища відповідно до законодавства, інструкцій, рекомендацій та інших нормативно-правових документів;
- ремонт існуючих і прокладання нових електричних мереж, кабелів, зливних каналів, джерел водопостачання, каналізації тощо;
- ремонт та будівництво, у встановленому порядку, будинків і споруд, необхідних для виконання покладених на нього завдань.

4.5. Порушення природоохоронного законодавства України у межах Біостаціонару тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність згідно із законодавством України.

V. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ТА ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ

5.1. Біостаціонар є навчальною базою для студентів природничо-географічного факультету Університету, інших ЗВО, здобувачів освіти ЗЗСО, слухачів курсів підвищення кваліфікації, а також центром поширення екологічних знань.

5.2. Навчально-методичну роботу на базі Біостаціонару планують й організовують кафедри природничо-географічного факультету. Навчально-методична робота на Біостаціонарі сприяє підвищенню якості викладання навчальних дисциплін, ефективності самостійної роботи здобувачів освіти, оптимізації навчального процесу, здійсненню контролю знань студентів, підвищенню професійної майстерності професорсько-викладацького складу.

5.3. На Біостаціонарі студенти природничо-географічного факультету проходять навчальну практику, з цією метою викладачі природничих дисциплін:

- розробляють робочі програми практик на основі затверджених освітніх програм спеціальностей і робочих програм дисциплін;

- розробляють і здійснюють контроль за комплексним методичним забезпеченням навчальної практики, яке включає: перелік екскурсій; навчальні посібники з практики; методичні вказівки до виконання практичних занять; методичні вказівки до організації самостійної роботи здобувачів освіти; методичні вказівки до виконання індивідуальних завдань; тематику завдань для підсумкового контролю знань студентів; додаткові види методичного забезпечення з урахуванням методики проведення навчальної практики; ефективне використання сучасної техніки і лабораторного обладнання;

- забезпечують безперервне удосконалення якості викладання та проведення практичних занять: підвищення рівня екскурсій як провідної форми навчання, активізацію практичних, індивідуальних і самостійних занять як ефективних форм закріплення знань, вироблення необхідних умінь і навичок;

- проводять контроль результатів навчання, підводять підсумки проведення практики;

- забезпечують спрямованість навчального процесу на формування у студентів наукового світогляду та компетентностей майбутнього фахівця.

5.4. На Біостаціонарі проводиться освітньо-виховна робота серед населення з метою поширення екологічних та природоохоронних знань. Для цього прокладаються пізнавальні маршрути територією, видається науково-популярна література, путівники, буклети та інші видання, організовуються лекції, семінари, виступи в пресі, на радіо та телебаченні.

5.5. Навчально-виховна робота за участю інших навчальних закладів на території Біостаціонару проводиться на основі відповідних угод і договорів.

VI. НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

6.1. Біостаціонар є базою для наукової діяльності науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти природничо-географічного факультету Університету, підготовки фахівців, надає методичну та консультативну допомогу іншим закладам освіти та виробничим установам.

6.2. Наукові дослідження на Біостаціонарі проводяться з метою розробки теоретичних основ та практичних рекомендацій в галузі біології, екології, фізичної географії, охорони природи в галузі біології, екології, фізичної географії, охорони природи.

6.3. Наукові дослідження на Біостаціонарі проводяться за такими напрямками:

- збереження та відтворення біологічного і ландшафтного різноманіття;
- здійснення фонового екологічного моніторингу;
- участь в екологічних, регіональних, державних, міжнародних програмах;
- видання наукових публікацій, монографій, посібників, підручників;
- організація конференцій, семінарів, виставок, літніх шкіл тощо;
- науково-просвітницька діяльність в галузі зоології, ботаніки, мікології, екології, гідрології, ґрунтознавства, ландшафтознавства, охорони природи.

6.4. Для виконання завдань на базі Біостаціонару:

- проводяться наукові дослідження з теоретичних та практичних проблем за профілем кафедр природничо-географічного факультету;
- виконуються наукові дослідження за регіональними, галузевими, державними, загальнодержавними, міжнародними програмами і грантовими проектами;
- організуються наукові експедиції та відрядження з метою вивчення природних ресурсів, приділяється особлива увага виявленню і охороні рідкісних і зникаючих видів;
- створюються, зберігаються, підтримуються та оновлюються наукові колекції біологічних об'єктів;
- проводяться конференції, видаються наукові праці, науково-популярні брошури, книги, путівники тощо за результатами роботи фахівців на території Біостаціонару;
- здійснюється наукова та науково-дослідна діяльність на замовлення та у відповідності до договорів з іншими організаціями та установами з природоохоронних та інших питань природничого напрямку.

6.5. Основні напрями наукових досліджень Біостаціонару визначаються з урахуванням програм і планів науково-дослідних робіт, які затверджуються Планом наукової роботи природничо-географічного факультету Університету та затверджуються вченою радою природничо-географічного факультету.

6.6. Керівництво науково-дослідною роботою здобувачів освіти Університету, що проводиться на базі Біостаціонару, здійснюється науково-педагогічними працівниками кафедр природничо-географічного факультету. Науково-дослідна робота здобувачів освіти має велике значення для подальшої роботи студентів над курсовими і кваліфікаційними роботами.

6.7. Науково-дослідна робота науково-педагогічних працівників природничо-географічного факультету Університету, яка здійснюється на базі Біостаціонару, планується і враховується у відповідних розділах індивідуального плану роботи викладача.

6.8. Науковим установам та іншим закладам освіти надається можливість використання матеріальної бази Біостаціонару для виконання дисертаційних, кваліфікаційних та курсових робіт, проведення навчальних та виробничих практик. Наукові дослідження на території Біостаціонару можуть здійснюватися іншими науково-дослідними установами і організаціями на основі спільних програм, планів науково-дослідних робіт, договорів між цими установами і організаціями та Університетом.

6.9. Основною формою узагальнення наукових досліджень та спостережень на базі Біостаціонару є опублікування наукових праць та підготовка заключних звітів за науково-дослідними роботами з подальшим висвітленням на сайті Біостаціонару та у соціальних мережах

VII. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

7.1. Біостаціонар як матеріальна та наукова база використовується у міжнародному співробітництві з актуальних проблем вивчення, збереження, раціонального використання та охорони біотичного та ландшафтного різноманіття, з питань розробки та розвитку мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду, в проведенні наукових конференцій, симпозіумів, спільних експедицій, міжнародній мобільності, у видавничій діяльності тощо.

7.2. Міжнародне співробітництво з закладами освіти та науково-дослідними установами з питань навчальної, навчально-методичної, науково-дослідницької роботи, академічної мобільності та стажування науково-педагогічних працівників здійснюється у встановленому порядку на основі спільних програм, договорів та угод за погодженням з керівництвом Університету.

VIII. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ФІНАНСУВАННЯ ТА ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

8.1. До матеріально-технічної бази Біостаціонару належать всі засоби наукового і господарського призначення, які знаходяться в його розпорядженні. Майно Біостаціонару не підлягає приватизації та не може бути предметом застави.

8.2. Майно Біостаціонару є державною власністю і закріплюється за провідним фахівцем (фахівцем) кафедри біології та методики навчання біології на праві оперативного управління, користування і розпорядження, вчинення щодо нього дій, які не суперечать законодавству і цьому Положенню.

8.3. Списання державного майна з балансу може здійснюватись адміністрацією Університету тільки в порядку, передбаченому законодавством.

8.4. Збитки, заподіяні внаслідок порушення майнових прав юридичними і фізичними особами, відшкодовуються в установленому порядку, у тому числі за рішеннями суду.

8.5. Матеріально-технічне забезпечення наукової, природоохоронної, господарської та іншої діяльності на базі Біостаціонару здійснюється в установленому порядку адміністрацією Університету.

8.6. Фінансування витрат на утримання і розвиток Біостаціонару здійснюється відповідно до законодавства за рахунок державного бюджету України адміністрацією Університету. Для фінансування можуть залучатися кошти благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій та громадян.

IX. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1. Положення про біостаціонар «Вакалівщина» Сумського державного педагогічного університеті імені А. С. Макаренка ухвалюється рішенням Вченої ради Університету та затверджується наказом ректора.

9.2. Зміни та доповнення до Положення ініціюються завідувачем кафедри біології та методики навчання біології, їх зміст погоджується з керівництвом природничо-географічного факультету та ухвалюються рішенням Вченої ради Університету і затверджуються наказом ректора.